

Posudek na bakalářskou práci Kateřiny Heřmanské „Exotika cest ve staročeských cestopisech a rytířských románech“

Kateřina Heřmanská si vytyčila ve své práci cíl zkoumat žánrovou prostupnost středověkých rytířských románů a cestopisů z hlediska zobrazení exotického prostoru, vytvářeného krajinou, faunou, flórou a v neposlední řadě lidmi a ostatními bytostmi. Jde tudíž o studii genologickou, v níž se autorka pokouší zodpovědět otázky, týkající se vztahu rytířského románu a cestopisu a jejich vazeb na realitu středověkého světa.

Kolegyně Heřmanská si proto nutně musela teoreticky vymezit svět mentalit středověkého člověka o prostoru a světě. Využila k tomu zahraniční i domácí literatury i literárních děl, které jsou předmětem jejího rozboru (Mandevilla). Správně zdůraznila, že pojem pravdy a faktu má v mluvě středověkých autorů charakter literární. To se pak projevilo i v žánrovém hodnocení zkoumaných děl, Vévody Arnošta, Kroniky o Bruncvíkovi, Milionu Marka Pola a Cestopisu tzv. Mandevilla.

V kapitole nazvané Funkce a zobrazení cest v rytířském románu a cestopisu charakterizuje nejprve rytířský román z aspektu motivu cesty, sdíleného s žánrem cestopisným. Autorka, myslím, správně zdůraznila dobrodružnou funkci cesty v rytířském románu, přičemž shromáždila doklady o prolínání motivů z dalších žánrů, např. pohádky, ale i námořních příběhů s motivem bouře. Autorka s odvoláním na studii A. Scheinostové výstižně připomíná, zda šlo opravdu o častý zjev, doprovázející každou plavbu, nebo se motiv rozběsněného živlu změnil na literární úzus (s. 18). Jde o závažný problém vztahu fiktivního a reálného v dílech středověkých autorů

Za ústřední část práce kolegyně Heřmanské považují kapitolu nazvanou Exotický prostor a jeho výstavba v literárním díle. Zaměřuje se v ní především na topos locus amoenus, jak jej vymezil E. R. Curtius, a sleduje jeho realizaci v Cestopisu tzv. Mandevilla a v Milionu Marka Pola. Zatímco cestopis tzv. Mandevilla popisuje zcela utopickou říši kněze Jana, líčí Marko Polo ideální říši chána Kublaje s určitými reálnými prvky. Polarizace mezi fantastickým a reálným, která se týká i dalších sledovaných motivů (locus terribilis, fauna a flóra, exotičtí lidé) exotického prostoru v uvedených dílech je typickým znakem středověkých děl a nelze jednoznačně stanovit jejich hranice. Jak Kateřina Heřmanská výstižně doložila, nebylo to ani záměrem středověkých autorů.

Považuji práci Kateřiny Heřmanské za velmi zdařilou. Pro svůj cíl si zvolila adekvátní metodu, která jí umožnila využít jak pramenného základu, tak i bohaté odborné literatury. Splňuje proto požadavky na bakalářské práce kladené a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 3. Zář 2011

Doc. PhDr. Jiří Hořna, CSc.